

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÖÐRALAG

NR. 16.

MIKUDAGIN
11. APRÍL 1962

35. ÁRG.

Fólkaatkvøðan í Fraklandi

de Gaullés algierpolitikkur góðkendir av franska fólkinum

Sunnudagin var fólkaatkvøða í Fraklandi um algierpolitik de Gaulle's. Luttøkan var ikki so stór sum menn høvdu ventað, 17,5 milj. Av teim luttakandi góðkendu sløk 90 % algierpolitik de Gaulle's. Harvið kann verða roknað við, at Algier skjótt verður leyst av Fraklandi.

Fraklendingar, ið bugga í Algier, eru rúkandi óðir yvir, at teir ikki finga loyvi at taka lut í fólkaatkvøðuni.

Leyp úr 5. hædd

Ein 11 ára gamal drongur úr Eysturberlin slapp í gjár vesturum. Hann leyp úr 5. hædd niður í eitt bjargingarnet, sum vesturtýska brandliðið hevði lagt út. Ein annar smádrongur, ið eisini atlaði sær vesturum, varð tikin av eysturtýska politinum.

Í Algier er framvegis ótrygt at vera. 10 bumbur brustu gjáranáttina í býnum Algierie. Verndarherlið ran'aka nú øll húsini, ið eru skadd. 14 fólk vórðu dripin í Algierie fyrradagin, og 9 vóru serd. Í Oran vórðu 6 dripin.

Nú tá franska stjórnin hevur fingið tilsøgn um stuðul frá fólkinum í Fraklandi til at fremja eitt frælst Algier, hevur franska stjórnin givið 12-lima stjórnini, ið verður sett at fyrireika sjálvstøðu Algiers, rettið, ið kunnu gera sítt til, at henda ætlan verður skjótt framd.

Ein 44 ára gamal muhamedanskur offiserur í tí franska herinum er útnevndur til politiovasta fyri vernd arlogregluni í Algier, ið hevur sum uppgávu at ansa eftir, at alt kemur at ganga friðarligt fyri seg ímeðan fyrireikingarnar til sjálvstøðuna vera gjørdar. Hetta herlið telur 60.000 mans. Hetta eru muhamedanarar, ið fyri størsta partin sjálvboðnir taka lut í tenastuni.

Er ikki fólkaflokkurin „rutimenteraður“?

Tað eru fleiri enn ein, ið spyrja hetta.

Hetta er so satt, sum hann onga uppgávu hevur longur í Føroyaskum politikki.

Og ein sigur um skapningar, sum ganga við leivdum, viðhvørt bara stóði og merki uppá, at teir hava havt limir, sum eina ferð vórðu brúktir og vóru til nýttu, men sum ikki longur er brúkt fyri, og sum tí eru visnaðir burtur.

Fólkaflokkurin ella sjálvstýrisrørslan uttan at vera loysingarsøkjandi var einaferð bragdug og livandi, tí hon hevði mikið at vinna, mikið av stórum týðningi fyri tjóðina eins og fyri einstaklingin.

Men tey mál, hon bardist fyri, eru í fullum máti vunnin.

Móðurmál inn í kirkju og skúla og í háseti allastaðni í tí livandi livinum, tí tað er amboðið mikla, sum kann loysa út og geva tí besta í mannasálini liv og vakraða skap, buna og háttarlag.

Tað var eitt málið!

Hetta varð fullvunnið við stjórnarskipanini av 1948, tá ið okkara grundlóg gav móðurmálicum fullan og óskerdan rett og gjørdi tað til hovuds málið, hin hæsta autoritet í andlivi og rettarlivi okkara!

Her er so statti einki at stríðast fyri longur uttan tað at nýta og rokja málið at verða betri, liðligari, smidligari og vakrari í hvørjum!

At fáa lóggávuvald í øllum heima

málum var annar táttur í stríði sjálvstýrisrørslunnar.

Eisini á hesum øki varð fullvunnið við stjórnarskipanini.

Hetta vald hava vit vunnið við í nógv størri muni, enn stevnt varð imóti sum endamáli.

At vera við og sjálvur tala fyri sær í øllum fori, eisini í okkara áhugamálum út eftir, var, um ikki klárt sett fram sum stevnamál, so tó á máli.

Og vit hava í nevndu stjórnarskipan vunnin henda rettin og í livinum síðani tá nýtt hann, samanber samráðingarnar við bretar, fleiri ferðir, við grønlendingar, norðmenn og nú seinast við íslendingar, ið vit eisini hava samráðst við áður.

Allar hesar samráðingar hava givið góð úrslit.

Og so tað, sum ger sjálvstýrisuppgávu lídna, nevniliga, at vit til eina og hvørja tíð sambært andan í stjórnarskipanarlógini kunnu yvirfara ta fíggarligu, stjórnarligu og umsitingarligu ábyrgdina fyri øllum okjum, ið ein meirluti heldur er okkum at gagni at hava í hondum við fullum „suvereniteti“. Her er ikki loysing undantikin.

Sjálvstýrisstríðið er lokið.

Harvið hevur fólkaflokkurin onga nýttu uppgávu meir enn allir aðrir flokkar, ið roknað sambandsflokkurin.

Og tá ið hann enn av gomlum vana er samansettur av afturhalds-

FLOGFAR Í FØROYUM

Um 5-tíðina mánadagin setti eitt Catalinaflogfar seg á Havnar vág. Tað kom úr Danmark við nokrum monnum, ið koma skuldu at kanna arbeiðið í Mjorkadali. Eisini hevði tað eitt sindur av posti við. Tað fór síðan vestur í Vágar, har tað liggur enn. Ætlanin var, at tað skuldi fara av stað aftur eina ferð í dag.

FIMLEIKUR

Havnar fimleikafelag hevði fimleikaframsýning sunnudagin og næst síðsta sunnudag. Tann fyrra dagin vóru tað børnini, ið sýndu sín fimleik, og nú sunnudagin vóru tað tey vaksnu — 4 lið. Øll eiga tey rós uppiborið fyri vakran fimleik, og ikki vilja vit nevna nakran fram um annan; men vit kunnu nevna, at hugagóð tykjast hesi fólk hava verið at vant seg. Fimleikur verður roknaður fyri at veita fólki heilsubót, um hann verður iðkaður á rættan hátt, og eisini hevur tað stóran týðning, at ungdomurin hevur slík góð áhugamál at samlast um.

FLOKKURIN

BLAÐTUGAVAN

Í samband við at SOSIALURIN nú kemur út tveir reisir um vikuna og teimum broytingum, ið annars eru ætlanin at gera, hava kvinnur og menn kring um landið sett seg fyri smærri og størri peningagávum til blaðið. Vit vita um fleiri — serstakliga á teim smærri byggunum, ið eisini vilja taka lut í hesum arbeiði; men sum ikki eru greidd yvir, hvussu hesin stuðul skal veitast.

Vit skulu tí her siga frá, at teirra millum, ið longu hava stuðlað, eru tað mong, ið hava góðið eina vissa peninging, meðan aftur onnur hava sett seg fyri ávisari árligari peningahædd at gjalda í smærri nogdum t. d. hvørt fjórðingsár.

Áhugaði kunnu annaðhvørt siga frá ella senda peningin beinleiðis til blaðið.

monnum og í heimpolitikkj radikalarí monnum, er hansara nátturligi vegur at verða uppløystur ella at uppløysa seg sjálfan, so hvør einstaklingurin í hansara ymisklitta fylgi kann fáa hovi at fara hvør til tann flokk, sum hann hoyrir heima í ella er næstur at fylgja.

Fólkaflokkurin hevur onga uppgávu sum tjóðskaparflokkur og er sambært livsins lóg at fara burtur, at verða ein „rutimenterað“ leivd av einum einaferð virkisfúsum amboði í teirri livandi stremban menniskjunnar móti nýggjum ella kanska rettari: endurnýggjum livsháttum.

Sjálvstýrisrørslunnar uppgávu er loyst.

Nú er at taka støðu til spurningin um fulla loysing, sum tjóðveldið hevur sett sær sum einasta mið og mál, ella ta sjálvstýris- og samvinnu støðu, vit hava í dag Føroyar og Danmarkar millum.

Her er tað spurningurin um at velja javnaðarflokkinn ella tjóðveldisflokkinn.

Millumstøðurnar eru farnar aftur um, stríðið um tær er lokið.

3000 fólk fastsett

Í Albaníu eru meira enn 100 fólk sett fast seinastu 14 dagarnar, ákærd fyri politiskt samarbeiði við útländskar kreftir, verður sagt úr Itali.

Tey fastsettu eru limir av kommu nistaflokkinum og fleiri eisini organisasjonsleiðarar. Tey vera mistonkt fyri at styðja sovjetstýrdum bólkum, ið hava til endamáls, at fáa kommunistaleiðaran í Albaníu, Hotzja, burtur úr stjórnarleiðsluni.

Síðani brot varð á samlagnum millum Sovjet og Albaníu í fjór, hava meira enn 3000 fólk í Albaníu verið mistonkt fyri at vilja Hotzja at bana. Hesi eru øll send í konsentrasjonsleir, verður sagt.

MINKANDI RUSLANDSHANDIL

Seinasta ár minkaði handil Íslands við fiskaflokkum og sild til Ruslands munandi, meðan handilin við USA og Bretland vant uppá seg.

Heildarútflutningurin av flokkum og sild var 47.000 tons, mótvægis 64.000 tons um 1960.

Av hesum fóru 20.500 tons til USA (18.300 tons í 1960), 7000 tons til Ruslands (27.000 tons í 1960) og 9.813 tons til Bretlands (6311 tons í 1960).

OAS-herverk

18 fólk lótu liv tá eitt krútverk í Fraklandi var sprongt í luftina.

Íbúgararnir í býnum, har vanlukkan hendi, halda at tað er OAS, ið stendur aftanfyri sprengingina, men politiið heldur, at vanlukkan er hend av ketilsprenging.

Stjórnin fyri verkið heldur, at tað er ikki rett at siga at tað var ketilsprenging, tí sprengingarnar vóru fleiri.

LÆRARATROTID STÓRT

Læraratrotið í Danmark er framvegis stórt, og tað er líkt til, at menn ikki hava verið førir fyri at mett um, hvussu hesi víðurskifti fóru at hotta seg í framtíðini, tí í 1953 varð sagt, at einki læraratrot fór at vera í 1960—61; men nú er tað monnum greitt, at eisini hitt átláð læraratrotið fyri 1980 — 48.000 — er ov lágt sett; einstakir rokna við at tørvur verður á 60—65.000 lærarum.

Nú leggja menn høvur í blot fyri at finna gongdar leiðir, so teir ikki koma í afturhond við skúlskapinum.

SPILLIOLJA

Spilliolja, sum skip stundum koyra á sjógv hevur mangan voldað stóran skaða, bæði á fugl og strandóki. Nú um dagarnar hevur eitt týskt tangaskip slept olju á sjógv úti fyri Norðurjútlandi. Danir hava gjørt vart við seg hjá týskinum. — Týskaland hevur undirskrivað eina internasjonala konvensjón, sum setur bann fyri at koyra olju á sjógv, sum kann koma at verða til bága.